محل اداره
مجلس شورای ملی
شماره تلفن ۳۰۴۴۸ و ۳۸۸۹۴ و ۸۸۹۶
روزنامه یومیه

بهای اشتراك
قسمت اول (مذاکرات مجلسین) سالیانه ۳۰۰ ریال
قسمت دوم (آگهی‌ها) « ۶۰۰ «
شماره کامل « ۸۰۰ «

روزنامه رسمی کشور شاهنشاهی ایران

شامل : کلیه قوانین مصوبه ومقررات - گزارش کمیسیونها - صورت مشروح مذاکرات مجلسین - اخبار مجلس - انتصابات - آگهیهای رسمی و قانونی

شماره ۲۲۴۳ | ۳ شنبه ۶ آبان‌ماه ۱۳۳۱ | سال هشتم

شماره مسلسل ۳۰
دورهٔ هفدهم مجلس شورای ملی

مذاکرات مجلس شورای ملی

جلسه ۳۰

صورت مشروح مذاکرات مجلس روز ۳ شنبه بیست و نهم مهرماه ۱۳۳۱

فهرست مطالب :

۱- طرح صورت مجلس و مذاکره در صورت غائبین جلسه قبل
۲ - بیانات قبل ازدستور آقایان: کهبد - مهندس زیرك‌زاده - نریمان
۳- - قرائت نامه مجلس سنا راجع به تمدیدحکومت نظامی در طهران
۴- سؤال آقای کهبد راجع بعوارضی که جهت جمع آوری فقرا گرفته میشودو جواب آقای وزیر کشور
۵- سؤال آقای حائری‌زاده راجع به عملیات اخلال گران و جواب آقای وزیر کشور
۶-اعلام تصویب صورت مجلس جلسه قبل
۷- سؤال آقای کهبد راجع به وقایع کارخانه سمنان و جواب آقای وزیر کشور
۸ - تعیین موقع ودستور جلسهٔ بعد - ختم جلسه

❀❀❀

مجلس ساعت ده ونیم صبح بریاست آقای محمد ذوالفقاری (نایب‌رئیس) تشکیل گردید

۱-طرح صورت مجلس و مذاکره در صورت غائبین جلسه قبل

نایب‌رئیس-جلسه‌رسمی است صورت غائبین جلسه گذشته قرائت میشود.

(بشرح‌زیر قرائت شد)

غائبین‌با اجازه آقایان : مکی ، سپارسا

غائبین بی‌اجازه آقایان : بهادری . محمد حسین قشقائی -مدرسی-راشد-تولیت- دکتر امامی -مهندس حسیبی.

دیر آمدهٔ‌بااجازه -آقای‌منصف ۴۵ دقیقه.

دیر آمدگان بی‌اجازه آقایان: دکتر مصباح‌زاده ۱۵ دقیقه ،مشار ۲۰ دقیقه ، وکیل‌پور ۲۰ دقیقه ، احمدفرامرزی بیست دقیقه- کنجه‌ای ۲۰ دقیقه -دکتر سنجابی ۲۵ دقیقه -مهندس زیر کزاده ۲۵ دقیقه - ناظرزاده ۳۰ دقیقه -صراف‌زاده ۲۰ دقیقه زهری ۳۵ دقیقه - حاج سید جوادی ۳۵ دقیقه ، هدی ۳۵ دقیقه - امامی اهری ۳۵ دقیقه - دکتر بقائی سی وپنج دقیقه-شهاب خسروانی ۴۰ دقیقه-دکترفاخر ۴۰ دقیقه‌خسرو قشقائی ۴۰ دقیقه-شوکتی ۴۵ دقیقه-مصدقی ۴۵ دقیقه- رفیع ۴۵ دقیقه-خلخالی ۴۵ دقیقه-امیر افشار ۴۵ دقیقه - دکترمعظمی ۴۵ دقیقه- موسوی ۴۵ دقیقه - دکتر ملکی ۴۵ دقیقه- ذکائی ۴۵ دقیقه - انگجی ۴۵ دقیقه - مهندس غروی ۵۵ دقیقه -عامری یکساعت و پانزده دقیقه -نبوی یکساعت و ۱۵ دقیقه دکتر کیان یکساعت و نیم-معتمددماوندی یکساعت و نیم- دکتر فقیهی شیرازی یك ساعت و ۴۵ دقیقه

نایب‌رئیس-آقای‌وکیل پور

وکیل‌پور-اشتباه‌خیلی‌فاحشی شده است برای اینکه بنده آنروزقبل‌ازتشکیل جلسه توی سرسرا بودم و اولین نفر هم بوده‌ام که آمده‌ام اینجا آقایان هم‌شاهدند چیزغریبی است بنده نمی‌دانم کی‌این‌صورت را تهیه کرده است خیلی اسباب تأثر و تعجب است حالا که البته اشتباه‌شده است ولی دستگاه مجلس نباید نامنظم باشدیك وکیلی از ابتدای جلسه حضور داشته باشد بازبنویسندغایب.

نایب‌رئیس-سوء تفاهم ایجادنشود برای اینکه نظامنامه ساعت ۹ معین‌میکند وقت جلسه را یکربع هم‌فرجه‌داده می - شود آقایان باید باین موضوع‌توجه‌داشته باشند که ساعت ۹ باید در مجلس حضور داشته باشند (چندنفر از نمایندگان — صحیح است ،بسیارخوب است)این برای تذکر بود که حضور آقایان عرض شد آقای مهندس‌غروی

مهندس‌غروی-عرض‌بنده هم‌مثل عرایض سایر آقایان است که‌درقسمت‌غیبت مراعات بفرمایند دفعات‌بعد

نایب‌رئیس-آقای‌رفیع.

رفیع-تنها موقعی که‌مجلس بوظایف خودش رفتار کرده است همین‌صورت‌جلسه امروز است و البته خودروسای‌مجلس‌تقصیر داشته‌اند که هیچوقت جریمه نمی کرده اند البته‌آقایان نمی دانسته اند بآقایان تذکر بدهید بگوئید ساعت۹ ، ساعت ۸ درفلان ساعت باید در مجلس حضورد اشته باشند و اگر حاضر نشدند جریمه کنید الان ۲۰ نفررا جریمه کرده‌اند درصورتیکه آقایان می‌آیند ساعت ۸ و۹ می‌نشینند و جلسه تشکیل نمیشود اگر تذکر دادیدونیامدند آن‌وقت جریمه‌بفرمائید.

نایب‌رئیس-این سابقاهم در جلسه خصوصی تذکر داده‌شده است معهذا بنده حالا نظامنامه را بعرض آقایان رساندم آقایان‌بایدباین‌موضوع‌توجه داشته باشند آقای خلخالی.

خلخالی-عرض کنم بنده متأسفم که من را غایب نوشته‌اند (شمس‌قنات‌آبادی - غایب نیست دیر آمده نوشته‌اند) و من حاضرهستم برای ایجاد نظم جریمه بشوم فقط راجع بآقای مدرسی خواستم عرض کنم که ایشان مریض هستند ومدتی است در بیمارستان راه‌آهن‌بستری‌هستند(صحیح است)

نایب رئیس - آقای خسرو- قشقائی .

خسرو قشقائی بنده عرضی ندارم .

نایب رئیس آقای مهندس- زیر کزاده.

مهندس‌زیرك‌زاده- در این‌جا آقای مهندس حسیبی‌راغایب بدون اجازه قید کرده‌اند درصورتیکه خودبنده تقاضای اجازه ایشانرا خدمت آقای مهندس‌رضوی تقدیم کرده‌ام

نایب‌رئیس-بکمیسیون محاسبات ارجاع شده‌وقتی در کمیسیون محاسبات رسیدگی شد اصلاح میشود .آقای‌ناظر- زاده .

عین مذاکرات مشروح سی‌امین‌جلسه ازدوره هفدهم قانونگذاری

اداره تندنویسی وتحریرصورتمجلس

ناظرزاده- عرض کنم رسمیت جلسه از موقعی است که زنك زده بشود لااقل بنده همیشه نیمساعت، یکربع پیش از زنك جلسه درمجلس بودم بدلیل اینکه جلسه پیش صورت غائبین را بنده خوانده‌ام (مهندس غروی- خودتان عضو هیأت رئیسه هستید در هیئت رئیسه مطرح بفرمائید) با اینحال نیمساعت برای بندغیبت نوشته‌اند

یکی از نمایندگان- ازساعت نه وربع نیمساعت دیر آمده‌اید

نایب‌رئیس - وقتیکه ساعت ۹ را معین کردند باید یك ربع بعدش جلسه تشکیل شود این تذکری است که داده میشود برای بعدها فعلا چون اکثریت نیست رأی بصورت مجلس برای بعد میماند چند نفر ازآقایان اجازه نطق قبل از دستور خواسته‌اند

خسروقشقائی-صورت جلسه تصویب شد ؟

نایب‌رئیس- چون عده کافی نیست میماند برای بعد.

۲- بیانات قبل ازدستور
آقایان: کهبد - مهندس زیرك‌زاده نریمان

نایب رئیس- آقای کهبد بفرمائید

کهبد- در این چند روزه اغلب از همکاران عزیزم وهمچنین عده‌ای ازاشخاص محترم چه کتباً وچه شفاهاً وچه‌بوسیله تلفن در مورد ازدیاد سرمایه بانك ملی ایران از بنده سؤالاتی فرموده که برای روشن شدن اذهان‌عمومی لازم‌دانستم‌دراین‌خصوص توضیح مختصری بعرض برسانم

یقین دارم همه آقایان محترم و عموم اهالی‌این کشورتوجه‌وعلاقه‌مخصوصی به‌این مؤسسه مهم اقتصادی داشته ودارند وجای هیچ شبهه‌وتردید نیست که بانك ملی‌ایران خدمات گرانبهائی به اقتصادیات کشور نموده ومینماید وبر هر فرد ایرانی واجب و لازم است که از هرقسم حمایت و پشتیبانی از این بنگاه معظم که یگانه‌چشم وچراغ مالی واقتصادی کشور است‌بنماید

اصولا بانك ملی ایران بر دو قسمت است یکی قسمت نشر اسکناس که‌اینجانب درجلسه‌مورخه ۲۱ مردادماه۱۳۳۱جریان کامل آنرا مفصلا بعرض رساندم و در آن گزارش بطور وضوح توضیح لازم‌دادم که پشتوانه اسکناس ایران از حیث اعتبار به نسبت خود ازتمام پولهای دنیا معتبر تر و اطمینان بخشتر میباشد ودر این خصوص بهیچوجه جای نگرانی برای احدی باقی نیست •

واما قسمت دوم که باصطلاح «قسمت بانکی» نامیده میشود مطابق بیلان ۳۱ مردادماه ۱۳۳۱ سرمایه پرداخت‌شده‌بانك سیصد میلیون‌ریال ویك رقم بعنوان‌اندوخته یکهزار وسیصد میلیون ریال ویك‌رقم‌دیگر بعنوان سپرده ثابت اندوخته قسمت نشر اسکناس یکهزار میلیون‌ریال‌وجمع‌معاملات یعنی بده وبستان بانك دریکماهه مردادماه ۱۳۳۱ بالغ بر سیزده میلیارد و یکصد و هشتاد میلیون وچهل وپنجهزار وششصد و هشتاد وچهارریال وبیست دینار میباشدواما این اندوخته وسپرده ثابت ناشی از منافع حاصله بانك که از سالهای متمادی بعنوان ذخیره نگاهداری شده و تفاوت ارزیابی نرخ طلا که‌بموجب قانون ۲۸ آبان ماه ۱۳۳۱ بنرخ بین‌المللی روز تقویم شده و تفاوت‌ارزی‌میباشدازطرفی‌حجم‌معاملات‌بانك

درسال‌بیش از ۴۴ برابرسرمایه‌اسمی آن می‌باشد بنده شایسته و معقول ندیدم بامعتنابه بودن معاملات بانك وباوبودن دو هزار وسیصد میلیون ریال اندوخته که عملا مورد استفاده بانك‌بوده سرمایه بانك‌سیصد میلیون ریال باشد وچون ازدیاد سرمایه بدون آنکه تولید خدشه یاخسارتی کندمفید وواجب بوده‌وقطعاًاثرمهمی ازنظر افزایش حیثیات‌خارجی‌وداخلی وترقی حجم‌معاملات واعتبارات بانك داشت‌وازطرفی هم‌بیم‌آن میرفت بعلت‌دستنگی وقتی دولتهایك‌قسمت ازاندوخته را مورد استفاده قراردهند این موضوع را بنده درهیئت نظارت اندوخته بانك مطرح وپیشنهاد کردم که ازمحل دو قسمت اندوخته سرمایه بانك تا میزان دو هزارمیلیون ریال افزایش یابد نظر بنده را اصولا هیئت نظارت اندوخته بانك باحسن قبول تلقی وچون‌این کار محتاج به قانون جدید بود بمعیت همکار محترم‌جناب آقای‌موسوی‌خدمت جناب آقای‌نخست‌وزیر شرفیاب وپس‌ادای توضیحات مفصل‌عرایض بنده مورد توجه ایشان قرار گرفت وجناب آقای دکترنصیری‌مدیر کل بانك‌رادعوت وچون ایشانهم‌نظر بنده را تأیید وتصدیق فرمودند پیشنهادی‌تقدیم جناب آقای‌نخست وزیر راجع بازدیاد سرمایه بانك شده و جناب معظم‌له‌بموجب اختیارات قانونی که داشتندلایحه مزبورراتصویب‌وابلاغ‌فرمودند بنده لازم میدانم‌ازحسن نیت شخص‌جناب آقای‌نخست‌وزیر که‌همواره آنچه‌را که‌بخیرو صلاح مملکت تشخیص دهند بلادرنك‌عمل میفرمایند سپاسگزاری نمایم و همچنین از جناب آقای کاظمی‌وزیردارائی وجناب آقای دکتر نصیری مدیر کل بانك که دراین خصوص بذل عنایت وتوجه فرموده‌اند وبا این قدم کمك‌مهمی‌باین‌موسسه مفیداقتصادی که متعلق بکلیه اهالی این کشور است فرموده‌اند امتنان وتشکر نمایم وضمناً این نکته را بعرض میرسانم اینکه گفته میشود دولت‌مبلغ کلی‌ببانك‌بدهکاراست‌درست‌نیست اگر در ترازنامه بانك دقت شود معلوم میشود که سرمایه واندوخته بانك وهمچنین موجودیتهای دولت که تقریبا معادل چهار میلیاردو کسری بالغ‌است‌معادل بدهی‌دولت می‌باشد

مطلب دیگری که لازم‌است باردیگر بعرض‌برسانم این‌است که بانکملی‌ایران‌دو سرمایه داردیکی‌مادی‌ودیگری معنوی‌است که آنهم دوقسمت‌است که یکی‌علاقه و پشتیبانی عموم اهالی کشور ازاعلی وادنی قسمت‌دیگر وجود افسران وکارمندان‌بانك ملی که‌ایران‌اکثراًاشخاص ورزیده‌وبااطلاع وبصیر ودلسوزمی‌باشندوآنچه‌را که بنده‌در این مدت‌قلیل مشاهده کردم آقایان مزبور بانهایت‌عشق‌وعلاقه‌وحسن‌نیت کامل‌مشغول‌انجام وظیفه‌هستندوبنده به‌سهم خوداز آنهاتشکر وقدردانی میکنم وازاولیاء امور تمنی‌دارم وسائل تشویق آنها را بنحومقتضی فراهم فرمایند•

قریب ۱۹ ماهست که ملت نجیب و وشجاع ایران با نهایت‌بردباری ومتانت و تحمل انواع شدائد ومحرومیت‌ها ومصائب پیروی ازنیات خیرخواهانه پیشوایان‌ملی و روحانی ایستادگی ومقاومت نموده وبادادن قربانیهای فراوان باعمال و ایادی استعمار مشغول جدال ومبارزه بوده‌ومیباشد تاحدی بآمال‌وآرزوهای ملی‌خود یعنی کوتاکردن ایادی اجانب وجلوگیری از مداخله آنان درامور کشورو ریشه کن‌نمودن بیدادگری‌های خارجیها موفق گردیده‌واستقلال‌سیاسی واقتصادی خود را بمعنی‌واقعی کلمه بدست آورده است وازنزیرقبود استعمار وبندگی خارجیان رهائی یافته است بنده معتقدم هر ملتی که نخواهد زیربار بندگی و عبودیت برودوبخواهد آقای خود باشدباید حوصله وصبربخرج دهدومشقات بیشتری را تحمل بنماید تا موفق وکامیاب گردد در جلسه اسبق آقایان نمایندگان محترم راجع بنفت مطالبی بیان فرمودند که زبان حال ملت ایران‌بود بنده هم اجازه‌خواسته‌بودم چند کلمه بعنوان تذکرعرض کنم متأسفانه مجال نشد

اینك که دراین‌چند روزه قضیه‌غامض نفت بمرحله بحرانی رسیده و کشور ایران حساس‌ترین‌ادوارتاریخی خودرا طی‌مینماید ودرباب نفت مکاتباتی بین دولتین ایران وانگلیس مبادله شده لازم‌دانستم که‌تذکرات مختصری بعرض‌برسانم

دولت جناب آقای دکتر مصدق با گذشتهای فراوان وبا نهایت حسن نیت برای حل قضیه نفت پیشنهاداتی معقول و منصفانه ودنیاپسند نمودند که‌قبول آن‌بنفع انگلستان ودنیای آزاد بود اما متأسفانه جواب انگلستان خالی ازمنطق وسفسطه‌آمیزوپیشنهاد متقابله آن بقدری جابرانه‌و برخلاف اصول‌وموازین‌عدالت بود که‌قبول آن برای ما مقدوروميسر نیست من نمیدانم آقایان چرچیل و ایدن چرا نمیخواهند بفهمند که زمان عوض شده وطرزتفکر و روحیه مردم امروزبا مردم قرن ۱۹ تفاوت فاحش دارد وحتی این تحول‌وتطورفکری درخود انگلستان نیزمشهوداست‌دولت‌وملت ایران بیدارشده وبیش‌ازاین اجازه نمیدهد که آلت‌دست استعمارگران شده ودارائی وثروت اوبغارت برده شود وخود گرسنه برهنه‌ناظروباستعمارگری آنها باشد ایران آقایان باید ادوار غلامی و بردگی زمان ملکه و یکتور را فراموش نموده وبااوضاع وادراك‌مردم امروز توجه نمایند من یقین دارم که ملت انگلیس ازجریان حقیقی قضیه نفت بیخبر است‌زیرامطبوعات وخبر گزاریهای‌انگلیس وقایع‌را درجراید انگلستان طوری‌منعکس میکنند که‌ملت انگلیس‌هرگز به‌بیدادگری وبفجایعی که زمامداران داوننیك استریت وروایت حال درخارج انگلستان مخصوصاً در خاورزمین‌مرتکب می‌شوند متوجه‌نشوند والا بطور حتم خودملت انگلیس از سایر ملل دیگر زودتر ازما دفاع نموده و کمك میکردمن ازدانشمندان ورجال‌جوانمرد ملت‌انگلیس توقع‌دارم ازلحاظ‌رعایت اصول بشریت در این قضیه‌بما کمك نموده وازفجایعی که دولت محافظه کار آنهابرای تأمین منافع نامشروع مرتکب میشود جلوگیری نمایند والاروزی خواهد رسید که این رفتار جابرانه دولت انگلیس که بنام ملت انگلیس اجرا میشود باعث گردد مردم دنیا بملت انگلیس هم بدگمان شوند واز انگلیس وانگلیسی بیزار ومتنفر گردند وگمان دارم اگررجال صلح‌خواه و دوست انگلیس خارج از دستگاه دولت انگلیس بخواهند از پیشامدهای ناگوار آینده جلوگیری نمایندهنوز هم وقت است در هرحال درمورد نفت دولت‌جناب آقای دکتر مصدق بانکاتی که‌عرض میشود بایدتوجه‌کامل داشته باشند :

۱ - مظالم شرکت‌سابق نفت‌وزارت ظالمانه دولت انگلیس‌را درگذشته بوسیله تبلیغاتی بسمع ملل آزادجهان مخصوصاً ملتین انگلیس وامریکا برساند

۲ - حال که‌کار بقطع روابط سیاسی منجرشده ازمذاکره‌مستقیم بادولت‌انگلیس درموضوع نفت خود داری فرموده و بانمایندگان مختار شرکت سابق نفت مذاکره شوند زیرا علاوه براینکه طرف رأی دیوان دادگستری بین‌المللی که عادلانه بوده دولت و ملت ایران با دولت انگلیس طرف دعوی نیستند و قبایح تجربیات تلخ گذشته ثابت نمود که محافظه‌کار انگلیس بامامور سازش‌ندارد بجنبه سیاسی‌قضیه‌بیش‌ازجنبه مالی‌واقتصادی آن اهمیت میدهد

۳ - قرارداد‌منحوس ۱۹۳۳ وضمائم قرارداد گس گلشائیان که کاملا بی اساس و غیر نافذاست بهیچوجه مورد قبول ایران نبوده ونیست وخود دولت انگلیس هم کراراً طی نامه‌هاویادداشتهای اخیر خود این حقیقت‌را چه تلویحاً وچه تصریحاًتأیید وتصدیق نموده‌است

۴ - بموجب قرارداد دارسی ۵ دانك از سهام‌دانك کلیه مؤسسات شرکت‌ودارائی منقول وغیر منقول اعم از کشتی - سهام در سایرشرکتها - ذخیره‌نقدی تأسیسات‌داخلی وخارجی‌وبالاجمال آنچه که ازبهره‌برداری از منابع نفتی ایران عاید شرکت سابق گردیده باشد متعلق بدولت ایران است و دولت مکلف است که این دارائی ها را که بهای آنهاشاید ازدوهزار میلیون لیره تجاوز باشد بادقت‌کامل مورد رسیدگی و بررسی‌مدعی‌به‌خودقرار داده وحقوق‌مسلم‌ملت ایران‌را بنحو مقتضی استیفانماید

۵ - درموقع‌ارزیابی مایملك‌ودارائی شرکت سابق در ایران فرسوده گی‌ومدت بکار کرد و استهلاکات کارخانه هارا دقیقاً رعایت نمایند

باین ترتیب اگردر موقع رسیدگی بدعاوی طرفین دقیقاً مستدعیات و حقوق ملت ایران مورد مداقه و رسیدگی دستگاه بیطرفی قرار گیرد نه تنها دولت ایران چیزی بابت غرامات نباید بشرکت سابق نفت بپردازد

بلکه مبلغ معتنابهی بابت مشارکت شرکت‌های متعدد تابعه شرکت‌سابق و تأسیسات خارجی ازایران که حقاً و قانوناً جزء اموال ملت ایران‌است که بسرقت‌رفته است ازشرکت سابق طلبکار خواهد بودو باید بملت‌ایران مسترد شود

این تذکرات‌ازلحاظ تأمین‌صلح‌جهانی فائز کمال اهمیت است

مادامیکه قضیه نفت باین صورت درآمده دولت جناب آقای دکتر مصدق باید بدون فوت وقت باصلاحات اساسی پرداخته‌ورفع بحران اقتصادی ومالی کشور رآ بنماید .

سرلوحهٔ اصلاحات‌عبارت از تقلیل و تعدیل بودجه کشوروا ایجاد امنیت عمومی ازدیاد و تقویت‌کارهای تولیدی و انتفاعی مخصوصاً توسعه صنایع‌کشاورزی و رفع بیکاری عمومی ازراه افزایش سطح تولید کشاورزی و احداث کارخانجات و احیاء صنایع ملی وخصوصی کشور جلو گیری از اخلال ماجراجویان می باشد واگر جناب آقای دکترمصدق موفقاً بتوانند که در ادارات لشکری‌و کشوری هستندوهمچنین‌به‌نمایندگان متمکن‌مجلسین حقوق‌نپردازد کسی‌باوایرادنخواهد گرفت اگر دست دزدها را از بیت‌المال کوتاه کندواز حیف‌ومیل اموال وجوه‌عمومی‌جلو گیری نماید تمام ملت ایران پشتیبان‌ایشان خواهندبود

در مدت تعطیلی مجلس بنده بیکار نشسته‌ط رحهاوپیشنهاداتی راجع باصلاح امور دادگستری ومالیات‌تصاعدی و قانون ازدیادسهم زارع ونگرفتن‌صدی‌سه از سهم کشاورزان واصلاح حال مستخدمین دولت تهیه نموده و در چهار نوبت که خدمت جناب آقای‌نخست وزیرشرفیاب شدم‌مطالب و پیشنهادات مزبوراراهر کدام درلایحه جداگانه تقدیم ایشان نموده و توضیحات مفصلی هم‌حضوراً بعرض رساندم وازایشان کمال تشکر وامتنان رادارم که باعرایض وپیشنهادات‌بنده توجه خاصی مبذول‌فرموده وقسمتی را در لوایح مصوبه گنجانیده و مورد تصویب قرار دادند امیدوارم بقیه نظریات وپیشنهادات بنده‌را که‌بخیروصلاح جامعه و کشور است مورد مطالعه قرارداده وبمرحله عمل بگذارند وبعلت ضیق‌وقت‌از قرائت آنها خودداری میکنم و از هریك نسخه برادیو وجراید تقدیم می کنم تا در صورتیکه صلاح بدانند در رادیووجراید برای‌استحضارعامه‌منتشر فرمایند

البته مطالب‌و پیشنهادات دیگری راجع باصلاح امور مالی واقتصادی‌دارم که بعداً تقدیم خواهم نمود

در خاتمه‌توجه‌دولت را بحوزه‌انتخابیه خود شهریار و ساوجبلاغ معطوف میدارم البته آقایان‌محترم‌ازوضع‌سد کرج‌استحضار دارند ساختن این‌سد بحال کشور مخصوصاً اهالی محترم تهران بسیار مفیداست قریب ۲۸هزار کیلوات برق بدون مخارج‌مستمر بتهران میدهد قریب ۷هزار هکتار بسطح کشت‌فعلی‌علاوه‌خواهدشدوهمچنین آب‌لوله کشی‌تهران‌تأمین‌خواهد گردیدوچندهزارنفر مشغول کار خواهندشد بنده چندروز قبل خدمت جنابان آقایان نخست وزیر ووزیر کشاورزی رسیدم پس ازعرایض حضوری جناب آقای نخست‌وزیر دستورات موکد بسازمان برنامه صادر فرمودند و سازمان برنامه امور مقدماتی‌راانجام واعلان مناقصه آن را صادرنمود

ازاین‌جهت از جنابان‌مزبور وهمچنین‌مدیر عامل سازمان برنامه دراین‌خصوص تشکر می‌نمایم.

عرض دیگر بنده موضوع راه نیمه تمام‌شهریاراست وبااین که اعتبار آن‌تامین شده وپیمان آن منعقد و امضاء گردیده مع‌الوصف مسامحه میکنند هفته‌ای نیست که‌در این جاده اتفاق ناروائی رخ ندهد چندروز قبل‌اتوبوسی بر گشت وعدهٔ تلف شدند ازوزارت‌راه خواستارم‌تاوقت‌نگذشته اقدام‌فوری وعاجلی‌فرمایند درمورد فرهنك همتوجه جناب آقای وزیرفرهنك را به نواقص فرهنك شهریار وساوجبلاغ جلب‌و تقاضای توجه‌مخصوصی دارم• دودبیرستان درشهریاروساوجبلاغ کمزمین آنهارا مردم خریده‌واهداء کرده‌اندنیمه تمام‌مانده است وباآنکه جناب آقای وزیر دارائی وعده مساعدت دادند ازجناب ایشان خواهشدارم تافصل‌نگذشته اقدامات لازم را درمقابل تقاضای‌وزارت‌فرهنك‌صادرفرمایند

نامه‌ای از اهالی محترم نهاوندبعنوان مجلس توسط بنده‌راجع براه‌خراب نهاوند رسیده بود در جلسه اسبق تقدیم مجلس کردم‌توجه‌آقای‌وزیرومعاون‌محترم‌وزارت‌راه راه‌بخواسته آنهاجلب‌میکنم

همچنین نامه‌ازاهالی برغان وولیان راجع بخسارت سیل که به‌اهالی وارد شده بود درجلسه گذشته تقدیم کردم توجه جناب آقای وزیردارائی وجناب آقای‌وزیر کشاورزی‌رادراین‌خصوص‌جلب‌میکنم

دراین چند روزه جریان نامطلوبی راجع بمسابقه ورودی دانشجویان داوطلب ورود بدانشکده های پزشگی و حقوق در جریان‌است که‌موجب کمال‌تاسف میباشد بامضیقه ومشکلات ارزی که برای کشور ایجادشده و دانشجویان نمی توانند برای ادامه تحصیل‌بخارجه برونده‌شایسته‌وسزاوار است تسهیلات بیشتری برای تحصیلات جوانان ایرانی درایران فراهم‌شود• باید بهرنحوی شده ازسایر مخارج‌غیر ضروری دانشگاه کاست ببودجه ضروری دانشگاه اضافه نمود تادانشگاه بتواند تمام‌قسمتهای خودراتوسعه داده و کلیه دانشجویان رادر هررشته ای که‌مایلندبپذیرد

این‌جوانان رجال‌اینده کشور خواهند بردوتمام امیدواری مملکت باین جوانان است‌باید بهرنحوی شده موجب تشویق و دلگرمی آنان رافراهم کردواز هر کجا شده‌است بودجه دانشگاه راتامین کرد ازجنابان آقایان وزیر دارائی و فرهنك جداومصرا خواستارم که‌توجه‌مخصوصی‌در این‌مورد بفرمایند

(احسنت)

نایب رئیس- آقای زیر کزاده بفرمائید•

مهندس زیرك‌زاده-قبلااجازه می خواهم یك‌طومار ازاهالی الیگودرز است بپشتیبانی‌از جناب آقای دکترمصدق‌طومار دیگری ازشعبه‌حزب ایران‌اراك‌است‌راجع بوضع‌فعلی وقطع روابط ویك‌عده‌تلگراف که‌بوسیله جناب آقای‌خسروقشقائی رسیده است‌از شیراز آقای‌فریدون‌توللی کشاورزان فارس عدیلی‌مدیر روزنامه‌صدای‌شیراز از هفت گل نماینده کارگران‌نفت‌سفید کارگران قشقائی ، کارگران‌بختیاری کارگران‌وکارمندان‌اداره حمل ونقل‌هفت گل‌ونفت سفید مبنی برپشتیبانی ازجناب آقای‌دکترمصدق دروضع فعلی تقدیم میدارم.دراین دو هفته یك وقایعی درایران‌روی‌داده‌است که‌بنظر بنده‌لازم است درمجلس ایران انعکاس داشته‌باشد یکی جوابی‌است که دولت انگلستان بیادداشت اخیرایران داده است یکی موضوع نفت است که بنده درش زیاد داخل نمیشوم فقط اشاره میکنم که این‌اصراریکه دولت‌ایران همیشه نشان می داد که تصریح در عبارات میخواست معلوم شد که حق‌بادولت‌ایران بود چون بالاخره وقتی که مجبورشدند بعبارت صحیح هر چیزی را بخواننده‌معلوم‌شد که چه‌مشکلاتی دربین‌است وبالاخره آن‌چیزی که امروز باآن روبرو هستیم ومقصودآنهااست یك فراماتی‌است که ممکن‌است‌سالیان متمادی پرداختش طول بکشد وقرارداد امتیاز ممکن‌است تبدیل بیك قرارداد پرداخت غرامتی بشود ولی موضوعی که بنده بیشتر میخواهم‌دراطرافش‌صحبت کنم قضیه‌اعلامیهٔ وزارت امورخارجه انگلستان‌است درهمان موقعیکه یادداشت بدولت‌ایران‌داده‌شده است یك اعلامیه ای ازطرف وزارت‌امور خارجه انگلستان درانگلستان منتشر شده است‌البته این‌اعلامیه‌بمنظور مردم‌انگلستان است برای‌مردم انگلستان‌است و از جهتی هم بایستی درایران‌بهش توجه کرد درقرن ۱۹ که درحقیقت قرن استعماری خوانده میشود دولت‌های‌استعماری‌سیاست‌استعماری خودشانراسیاست نجات بشر سیاست کمك بمردمان عقب افتاده سیاست جلوگیری‌از ظلم وتعدی بملل خودشان معرفی میکردند برای اینکه‌همراهی وپشتیبانی ملت‌خودشان راداشته باشنداین‌اعلامیه هم که منتشرشده تقریباً همان منظوررادارد میخواهد ملت انگلستان رادراشتباهاتی که موجود است نگاهدارد در این اعلامیه سه قسمت کاملا مجزا دیده میشود یکی اعلام دوستی با ایران یکی‌ادعای اینکه‌حفظ‌استقلال‌ایران همیشه مورد توجه و منطبق با عملیات انگلستان بوده است و درحفظ استقلال ایران انگلستان سهمی دارد ودیگری شمارش یك عده کمك که درمواقع‌مختلف بایران‌شده است بنده میخواهم که دربارهٔ هریك ازاین موضوعات چندکلمه عرض کرده‌باشم‌دوستیکه‌دراعلامیه‌دولت‌انگلستان ازآن صحبت میشود البته‌یك دوستی‌هست ولی بنظربنده میآید که دولت انگلستان از هرامری یك نوعی ازآن امر رادوست دارد یعنی همانطوریکه در موضوع ملی شدن صنعت نفت‌یك‌نوعی‌ازملی‌شدن‌صنعت نفت رامیخواهد دردوستی‌هم یك نوع از دوستی‌را که‌ماهمیشه باآن روبرو بوده‌ایم نوعی ازدوستی که نتیجه‌اش را وضع فعلی مملکت ماامروز نشان‌میدهد لازم‌است یك تاریخچه مختصری‌ازروابط ایران‌وانگلیس بعرض آقایان برسانم ماایرانی‌هاانگلستان رااز اواخر قرن ۱۶ می شناسیم ولی تا اوائل قرن ۱۹ این ارتباط ما یك‌ارتباط تجارتی است وملت ایران ازاین ارتباط ضرری‌ندیده‌است‌وعلت‌مهم‌این‌قضیه‌این‌است که‌این ارتباط در زمانی برقرار میشود که قوس صعودی ترقی‌انگلستان شروع نشده است هنوز وبا تازه شروع شده ولی‌قوس

نزولی قدرت ایران هنوز شروع نشده است یعنی این دوملتیکه با هم روبروهستند یکی- شان تازه دارد قد علم میکند ویکیی در بحبوحه قدرتش است وهنوز وضعیتیکه بعد می‌بینیم شروع نشده است از این لحاظ ما ازاین روابط ضرری ندیده ایم ولی معهذا همانطور که عرض کردم روابط تجارتی است ، استثنائی است یکی دومرتبه بیشتر نیست ، برادران شرلی هستند این چیزهای خیلی جزئی ولی گاه بگاه است اما از ۱۸۰۰ یعنی ازاول قرن ۱۹ یك روابط دائمی مابین ایران و انگلستان برقرار میشود روابطی که تا امروزادامه دارد وخوشمزه اینجاست که اولین قراردادیکه بین دولت ایران ودولت انگلستان بسته میشود در ۱۸۰۱ بوسیله سرجونز مالکلم باسم قرار داد اتحاد دائمی است از ۱۸۰۱ تا الان که ۱۹۵۲ است یعنی ۱۵۱ سال تمام ما با انگلستان رابطه دائم داشته‌ایم ودر تمام این ۱۵۰ سال جز دومرتبه یکی در ۱۸۳۹ ودیگری در ۱۸۵۶ درقضیه افغانستان که جنگی درخلیج فارس یکدفعه با مسقط ویکدفعه با هندوستان راجع بافغانستان در گرفته است بغیر ازاین دومورد درتمام این مدت با انگلستان روابط دوستانه داشته‌ایم درتمام وقایع داخلی ما دراین مدت دولت انگلستان شرکت داشته است درتمام منازعات مناقشات کشمکشهائی که ما با همسایگانمان ، با دولتهای خارجی داشته‌ایم انگلستان باسم میانجی باسم نصیحت کننده بهرعنوانی که بخواهید داخل بوده است در تمام این مدت همیشه صحبت ازدوستی است تمام قراردادهائی که ما با انگلستان بسته‌ایم چه تجارتی، چه سیاسی در بالایش نوشته است تأمین استقلال وتمامیت ارضی ایران حتی قرارداد ۱۹۰۷ که یك قرارداد تجزیه است باین عبارت شروع میشود وحتی قرارداد ۱۹۱۹ که یك قرارداد تحت الحمایگی است باز باین عبارت نوشته میشود یعنی درتمام این مدت انگلستان خودش راحامی استقلال ایران طرفدار استقلال ایران اعلام میکرده است درهر واقعه ایکه روی داده است انگلستان بعنوان میانجی وطرفدار ما آمده است از این جهت تعجبی نیست ازمردم انگلستان که تاریخ ایرانرا ازروی این قراردادها ، از روی چندمقاله‌ای درموقع یکی ازاین وقایع را دیده‌اند روابط ایران وانگلستان را آنها نوعی دیگر بدانند ولی این ۱۵۰ سال اگر برای مردم انگلستان چندصفحه تاریخ چند مقاله روزنامه است برای ما ۱۵۰ سال تاریخ است ۱۵۰ سال تاریخ ما است تاریخی که روزبروززندگی کرده‌ایم سه‌نسل بیشتر نیست الان درمملکت ما اشخاصی هستند که پدر بزرگشان مسلماً حکایت ۱۵۰ سال قبل را از پدرش شنیده است ما تاریخ این ۱۵۰ سال خودمانرا در ذهن داریم واگر درذهن هم کای نباشد درجلو چشممان است در این ۱۵۰ سال از کجا حرکت کرده وبکجا رسیده‌ایم مقابل چشم همه‌مان است پس این دوستی که درملت انگلستان یك لغت خیلی ساده‌ای شاید تلقی بشود درملت مادرش باید بیشتر تأمل وتعمق کرد چون این دوستی ها اگر مسبب این بدبختیها نباشد موافق این بدبختیها لااقل بوده است ملت ایران بحق بعللی که بنده عرض میکنم این دوستی را یکی ازعلل بزرك این بدبختیهای خودش می‌داند این دوستی یك دوستی مخصوصی است یك نوع مخصوصی ازدوستی است یك دوستی است که یك طرفش مجبوراست همیشه منافع طرف دیگررا مراعات بکند وجای تأسف دراین است که منافع آنطرف همیشه مخالف منافع ما بوده است منفعت انگلستان دربیچارگی ما بوده است والا از اینکه دو ملتی دودولتی با هم ارتباط دوستانه داشته باشند ومنافع هردوتأمین بشود هیچ امرمهمی نیست امری است که همه دولتها درایجادروابط خود خواهانند ولی اشکال اینجا پیدامیشود که نفع یکی در ضرر دیگری باشد این دوستی ما دوستی مخصوصی است وهمانطور که عرض کردم نفع یکی درضرر دیگری است این دوستی ما دوستی مخصوصی است که یك طرف همیشه باید بپردازد یکطرف باید همیشه دریافت بکند برای اینکه ببینید چگونه این سیاست همیشه بضرر ایران بوده است ونمیتوانسته غیر ازاین باشد یك نگاهی بعلل سیاست انگلستان بایستی کرد سیاست برخلاف آن چیزی که درروابط افراد است که ممکن است یك جنبه احساساتی داشته باشد درمیان دولتها جنبه احساساتی ندارد فقط روی حیات و روی منافع مادی است هروقت بخواهند سیاست یك مملکتی را نسبت بمملکت دیگر تعریف کنند باید بنشینند ببینند که روابط آنها ازنقطه نظر مالی ونظریات آنها ازنقطه نظر مادی چیست سال ۱۸۰۰ ، سالی است که انگلستان در هندوستان کاملا مستقر شده است ، سالی است که هنوز حماسه نادری دردنیا طنین انداز است ، هر انگلیسی باخودش فکر میکند که این سرزمینی که روزی نادری داشت وهندوستان را زیر وزبرداشت ممکن است بازهم چنین اتفاقی روی بدهد (صحیح است) بنابراین مقدمه این سیاست مقدمه جلوگیری از تجاوز ایران است تمام اقداماتی که در پنجاه سال اول میشود وقایع خراسان وقایع افغانستان ، حتی یك قسمتی از جنگهای ایران و روس یك قسمت عمده‌ای از این وقایع شاید تا یك اندازه‌ای اغتشاشات مذهبی جلوگیری ازاین خطر نفوذ بوده است این خطر نفوذ راچگونه میشوداز بین برد کسی تردید ندارد که نفع انگلستان باید جلوگیری ازاین خطر نفوذ بکند این خطر نفوذرا چگونه میشود از بین برد ؟ باید آنکسی که میترسید که عمل کند طوری باشد که نتواند عمل کند اگرازیك مملکتی میترسید بشما هجوم بیاورد باید یك کاری بکنید که نتواند هجوم بیاورد یعنی یك مملکت ضعیف ، یك مملکت خراب یك مملکت مغشوش باشد نفع زمان، نفع هندوستان ، نفع نایب السلطنگی هندوستان در این است که ایران ضعیف ومغشوش باشد ولی این سیاست خیلی زودتر از آن چیزی که فکر می کردند عملی شد فساد دربار قاجاریه باندازه‌ای بود و خستگی ملت ایران از انقلابات اواخر دوران صفویه تازمان قاجاریه بطوری زیاد بود که این سیاست اضمحلال بسرعت عمل کرد و بعد از چند سالی سیاست هندوستان دیگر احتیاجی نداشت که سیاست جلوگیری از تهاجم ایران را داشته باشد وبعد توجه بیك سیاست دیگری شد، جلوگیری از تهاجم غیر ،دیگرخطری نبود که ایران بهندوستان حمله کند خطر این بود که دولت دیگری ازراه ایران به هندوستان حمله کند ایران میبایستی یك مملکتی باشد که عبور ازش مشکل باشد، یك مملکتی باشد که بسهولت نتوان آنرا پایگاه حمله، پایگاه تهاجم قرارداد (اخگر- وزندگی هم درش مشکل باشد) این البته نتیجه آن است که میفرمائید و نتیجه این مقصود است، معروف است میگویند بشراز دریا عبور میکند واز بیابان عبور نمیکند واین مثال هم در اینجا صدق پیدا میکند همینطور که می بینید تمام نقاط دنیا که بوسیلهٔ دریا با هم ارتباط داشته‌اند ودریا فاصله‌شان بوده است باهم بزودی ارتباط پیدا کرده‌اند ولی آنجائی که بیابان فاصله بوده است قرنها ارتباطات عقب افتاده است بیابان‌های بزرك دنیا نشان میدهد که بشر از بیابان به سهولت نمیتواند عبور بکند البته بشر ۵۰ سال قبل، از این جهت میبایستی ایران یك بیابانی باشد که از آن نشود عبور کرد هر قدر بهندوستان نزدیك میشویم این بیابان وحشتناکتر خواهد شد ؛ وضع کرمان، وضع بلوچستان، وضع سیستان نتیجه مستقیم این سیاست است ، وضع اقتصادی وضع زندگی مادی این ملت طوری باید باشد که بسهولت نشود ازش بعنوان پایگاهی استفاده کرد و سپر بلای هندوستان باشد . این سیاست دوستی، این سیاست رفاقت، این سیاست حفظ استقلال نتیجه مستقیمش این خواهد بود ، نمیتوانست غیر از این باشد اگرغیر از این میبود سیاست معنی نداشت

نایب رئیس- آقای مهندس زیرك زاده وقت شما تمام شده است

مهندس زیرك زاده- بنده عرایضم تمام نشده تازه شروع کرده‌ام

بعضی از نمایندگان- رأی میدهیم صحبت کنند

نایب رئیس- آقایان مخالف نیستند که ایشان به بیاناتشان ادامه بدهند؟ (گفته شد خیر) بفرمائید

مهندس زیرك زاده- بعد ازجنك جهانی اول اوضاع اسلحه، اوضاع وسایل عالم بشریت فرق کرد دیگر بیابانها مانع عبور ارتشها نبود از این جهت بنظر میآید که سیاست سپر بلای هندوستان تمام شده باشد والبته تمام هم شده ولی مردم آزادی‌خواه ایران یك اشتباهی کردند اشتباهشان در نتیجه عدم اطلاع از وقایع روز بود مردم آزادیخواه ایران فکر میکردند که با این تغییر بزرك که در وضعیت اسلحه جهانی پیش آمده ممکن است راستی راستی دیگر دوستی ایران وانگلیس یك دوستی حقیقی بشود یعنی حالا دیگر منافع انگلیس با منافع ایران متضاد نمیباشد اینطور فکر میکردند، برای اینکه مبنای سیاست خلاء سیاست اضمحلال از بین رفته بود حق با آنها بود فقط از یك قضیه اطلاع نداشتند وآن قضیه این بود که درسال ۱۹۱۳ آقای چرچیل که الان نخست وزیر انگلستان می باشد ودرآن موقع وزیر بحریه ودریاداری انگلستان بودند یك قانونی گذرانده بودند که سوخت کشتی های جنگی را ازذغال تبدیل بنفت کرده بودند یعنی متوجه ایران بمناسبت نفت شده بود ونفتی که در دست شرکت انگلیس وایران بود یکسال بعد در دست دولت انگلستان افتاد ومبنای سیاست اولیه از دست رفت و یك مبنای سیاست جدیدی بدست آمد نفت را باید برد، نفت را باید بحداکثر برد، نفت را باید بحداقل قیمت برد یك عمل تجارتی خوب یك سیاست تجارتی خوب، یك سیاستی که نتیجه‌اش متأسفانه باز با منافع ما مناسب نیست برای اینکه این عمل تجارتی، یعنی استفاده حداکثر از منابع ملی یك مملکت بارزانترین قیمت‌ها واین سیاست میسر نیست مگر اینکه آن ملت زبون وحکومت‌های آن فاسد باشد راه دیگری وجود ندارد و هر دفعه که در دنیا این وضع پیش آمده است این نتیجه را دنبال داشته است نتیجه منطقی است هیچکاری هم نمی‌شود کرد سیاست همان باید باشد و این دوستی باز هم نتیجه اش این شد که ما بایستی فدا بشویم، ما بایستی دهنده باشیم، ما باید بسوزیم این سیاست هنوز هم ادامه دارد، بنده نمیخواهم داخل دربحث‌هائی بشوم که هنوز درایران بیایه ۵۰ سال قبل راجع باستراتژی، راجع با موقعیت جغرافیائی واینها میشود، بنظر بنده درسیاست فعلی جز سیاست تجارتی ، جز سیاست ارزان بردن چیز دیگری دربین نیست این سرپیچی که الان مامی بینیم برای ۵۰ میلیون دلار است سرپیچی برای این است که یك عمل تجارتی بزرگی دارد مشکل می‌شود، دراین مدت ملت ایران درخیلی دفعات روی آشنائی بروحیه مردم ومکرات انگلستان متوجه ملت انگلستان شد خیلی دفعات متوجه مردم انگلستان شد مشروطیت ایران یکی

ازمواقع خاصی است که آزادیخواهان ایران باعلم باین که سرچشمه دمکراسی انگلستان است باعلم باین که مردم انگلستان قرنها برای آزادی خودشان جنگیده اند متوجه ملل خودشان و افراد اروپائی را گمراه نگاهدارند بلکه گاهی اوقات اثر تبلیغاتشان درخود همان مملکت‌هائی که عملی را انجام میکنند دیده میشود درایران کار بجائی رسید که عده‌ای استقلال ایران را مدیون وجود انگلستان دانستند کار بجائی رسید که میگفتند اگر نفت را ازدست انگلستان گرفتیم دیگر انگلستان با ایران علاقه‌ای ندارد واستقلال مملکت ازبین رفته است (خلخالی- آنها مغرض بوده‌اند) مسلماً مغرض بوده‌اند نمیتوانستند اشخاصی باشند که جزو ملت ایران محسوب گردند ولی حقیقت امر این است که استقلال یك ملتی بسته بخود آن ملت است (صحیح است) استقلالی که متکی بتضمین وتأمین وحفاظت دیگری باشد این استقلال نیست (صحیح است) وآنهائی که طرفدار استقلال مملکت ما هستند بایستی بکوشند که مملکت روی پای خودش بایستد ،الان دولت ایران یك عملیاتی را درنظر دارد انجام بدهد واین عملیات برای این است که باین نوع دوستی مخصوصاً خاتمه داده بشود و اگر حقیقة دوست ماهستند باید بامادوستانه رفتار کنند واگر دوست نیستند چه علتی دارد که ما درلفافه دوستی همینطور مشکلات را تحمل کنیم وازطرفی یك نظر دیگری را هم باید توجه داشت وآن این است که آیا دروضع حاضر ملت ایران توانائی این که خودش امور خودش را اداره کند دارد یا ندارد، بنده ازاین مطلبی که آقایان فرمودند می‌خواهم استفاده کنم ودر اینجا بنام یك مهندس ایرانی بنام یك فردحزبی که از گوشه و کنار مملکت اطلاع دارد ازوضع اقتصاد، ازوضع نیروهای معنوی، از وضع نیروهای مادی مردم ایران اطلاع دارد خدمتتان عرض می کنم که آقا افسانه ناتوانی ایران افسانه خیانتکاران است (نمایندگان -صحیح است)ملت ایران یك ملتی است که نیروهای مادی ومعنوی بی مانندی درخودش ذخیره دارد (صحیح است) ولی دراین مملکت همه چیز تلف میشود نیروهای مادی ومعنوی وتمام انرژیهای ما هدر میرود تمام استعدادما از بین میرود تمام منافع اقتصادی ما بواسطه مشکلاتی که یك عده خائن نادان احمق ایجاد کرده‌اند عملا غیرقابل استفاده مانده است (صحیح است)روزی بود در این مملکت که یك صاحب فن خارجی را یك ساحر، یك معجزه گر میدانستند یك روزی بود که یك خارجی وقتی حرفی میزد همه در مقابل او ساکت بودند ومیگفتند به‌بینید فرنگی چه می گوید درهمین مجلس و کیلی روزی گفت انستیتو پاستور اصطبل است ولی آقا آن روز دیگر گذشته است وبا کمال تأسف خیلی که باما ، اشته‌اند ومتأسفانه بایدبنده یك عبارتی را عرض کنم وآن این است که تبلیغات دامنه‌دار وتوانای ملل خارجی به اندازه‌ای است که نه تنها این‌ها موفق میشوند ملل خودشان و افراد اروپائی را گمراه نگاهدارند بلکه گاهی اوقات اثر تبلیغاتشان درخود همان مملکت‌هائی که عملی را انجام میکنند دیده میشود درایران کار بجائی رسید که عده‌ای استقلال ایران را مدیون وجود انگلستان دانستند کار بجائی رسید که میگفتند اگر نفت را ازدست انگلستان گرفتیم دیگر انگلستان با ایران علاقه‌ای ندارد واستقلال مملکت ازبین رفته است (خلخالی- آنها مغرض بوده‌اند) مسلماً مغرض بوده‌اند نمیتوانستند اشخاصی باشند که جزو ملت ایران محسوب گردند ولی حقیقت امر این است که استقلال یك ملتی بسته بخود آن ملت است (صحیح است) استقلالی که متکی بتضمین وتأمین وحفاظت دیگری باشد این استقلال نیست (صحیح است) وآنهائی که طرفدار استقلال مملکت ما هستند بایستی بکوشند که مملکت روی پای خودش بایستد ،الان دولت ایران یك عملیاتی را درنظر دارد انجام بدهد واین عملیات برای این است که باین نوع دوستی مخصوصاً خاتمه داده بشود و اگر حقیقة دوست ماهستند باید بامادوستانه رفتار کنند واگر دوست نیستند چه علتی دارد که ما درلفافه دوستی همینطور مشکلات را تحمل کنیم وازطرفی یك نظر دیگری را هم باید توجه داشت وآن این است که آیا دروضع حاضر ملت ایران توانائی این که خودش امور خودش را اداره کند دارد یا ندارد، بنده ازاین مطلبی که آقایان فرمودند می‌خواهم استفاده کنم ودر اینجا بنام یك مهندس ایرانی بنام یك فردحزبی که از گوشه و کنار مملکت اطلاع دارد ازوضع اقتصاد، ازوضع نیروهای معنوی، از وضع نیروهای مادی مردم ایران اطلاع دارد خدمتتان عرض می کنم که آقا افسانه ناتوانی ایران افسانه خیانتکاران است (نمایندگان -صحیح است)ملت ایران یك ملتی است که نیروهای مادی ومعنوی بی مانندی درخودش ذخیره دارد (صحیح است) ولی دراین مملکت همه چیز تلف میشود نیروهای مادی ومعنوی وتمام انرژیهای ما هدر میرود تمام استعدادما از بین میرود تمام منافع اقتصادی ما بواسطه مشکلاتی که یك عده خائن نادان احمق ایجاد کرده‌اند عملا غیرقابل استفاده مانده است (صحیح است)روزی بود در این مملکت که یك صاحب فن خارجی را یك ساحر، یك معجزه گر میدانستند یك روزی بود که یك خارجی وقتی حرفی میزد همه در مقابل او ساکت بودند ومیگفتند به‌بینید فرنگی چه می گوید درهمین مجلس و کیلی روزی گفت انستیتو پاستور اصطبل است ولی آقا آن روز دیگر گذشته است وبا کمال تأسف خیلی ها توجه نمی کنند که آن روز گذشته است امروز درایران شما هزارها جوان تحصیل کرده دارید آن روز شاید ده نفر مهندس نخبه ونفر مهندس هم درایران نبود امروز هزار مهندس درایران هست امروز دیگر فرنگی برای ما لولو نیست امروز مسلماً پنج شش هزار ایرانی در تمام پایتخت‌های بزرك اروپائی با بهترین جوانان اروپا باسوادترین جوانان اروپا مسابقه داده‌اند با آنها شانه بشانه رفته‌اند دیگر گذشته است آن زمان امروز هیچ رشته علم هیچ رشته فنی نیست که شما یك یا چند نفر ایرانی پیدا نکنید که در آن فن وارد باشد وارد باین معنی که بداند از اوچه میداند چه چیز را میداند وچه چیز را نمی داند امروز اگر ازبمب اتمی برای شما حرف میزنند ایرانیانی هستند که بیایند برای شما بگویند که آقا برای ساختمان بمب اتمی چه چیزهائی را باید داشت ازحیث آدم ازحیث جنس امروز آقا مادر زمرهٔ ملل متمدن جهانیم یعنی همانطور که فرانسه استفاده می کند همینطوری که فرانسه می‌نشیند محاسبه می کند برای یك طیاره کنستلاسیون فلان چیز را باید از آمریکا بیاورد فلان چیز را باید از جای دیگر بیاورد فلان چیزش را باید از سوئد بیاورد ماهم درهمان مرحله هستیم منتها شاید آنها غالبش را داشته باشند فرانسه ده درصد مایحتاجش را باید از جای دیگر تأمین کند وما ۴۰ درصد را (صحیح است)والا حرف دیگری دربین نیست وقتی که یك ملتی دانست که چه می‌خواهد آن ملت میتواند بشرط اینکه حقیقة بخواهد استقلال هم موضوع اراده است بایستی یك ملتی اراده داشته باشد که روی پای خودش بایستد (صحیح است)اگراین اراده درتمام افراد مملکت ما ایجاد شد ماهیچگونه احتیاجی ازنقطه نظر زندگی روزانه و بقای حیات خودمان بخارجی نداریم (اخگر -الحمدالله که این اراده وجود دارد) ممکن است که ما امروز نتوانیم پارچه هائی نظیر پارچه های یورکشایر تهیه کنیم (فرزانه- ضرورت ندارد) ولی مادرموقعیتی هستیم که می‌توانیم ادعا کنیم مردم مادرسرمابدون بالاپوش نخواهند ماند ممکن است ما نتوانیم ادعا کنیم که بتمام مردم ایران ماهی دو کیلو قند می توانیم بدهیم ولی می‌توانیم ادعا کنیم که لااقل ماهی نیم کیلو بهشان بدهیم (صحیح است) این توانائی مردم ایران قابل ملاحظه است وبنده انتظار دارم وامیدوارم که دولت ایران این توانائی را درنظر بگیرد وجسورانه در این مبارزه‌ای که ملت ایران شروع کرده است جلو برود (صحیح است)ولی بنده فراموش نمی کنم خدمت آقایان وزراء عرض کنم که این توانائی لازمه‌اش این است که بدنبال اشخاص توانا برویم اگر بدنبال فرسوده‌ها بروید (ملك مدنی- اصلاحات را باید شروع کنند) اگر بدنبال چرخهای متلاشی شده بدنبال آنهائی که سی سال است این دستگاه را باین روز در آورده‌اند برویدالبته بجائی نخواهید رسید (صحیح است) یك بسیج نیروهای ملی چه مادی وچه معنوی لازم است در این بسیج تمام ملت ایران یك صدا و یك زبان هستند امیدوارم که اعلان حرکتش را دولت بما بدهد و ما همه باسر وپا در دنبالش میرویم (نمایندگان - احسنت احسنت)

نایب رئیس- آقای نریمان

نریمان- بنده چند مطلب بود که لازم دیدم بعرض مجلس شورای ملی برسانم یکی موضوع قطع رابطه سیاسی با انگلستان است. من فکر میکنم نتیجه منطقی امرار وقتها ، کارشکنی‌ها ،فشارها وتضییقاتی که دولت انگلستان در این مدت برای مملکت ما فراهم نموده همان قطع رابطه سیاسی است که دولت ایران ناگزیر از تعقیب و اجرای آن بوده است وظیفه دولت ایران این است که باین روابط که در نتیجه رویه نامطلوب دولت انگلستان باین مرحله باریك رسیده خاتمه بدهد.

ولی بنده فکر میکنم مردم این مملکت هم یك تکلیفی در این باره دارند و آن تحریم امتعه انگلستان است. درجلسه روز یکشنبه ۲۷ مهرماه کمیسیون خارجه بنده این مطلب را گفتم واظهار عقیده کردم که علت ندارد مردم این مملکت سالی یکصد وبیست میلیون تومان ضرر تجارت با انگلستان را بدهند یعنی حساب جمع وخرج تجارت انگلستان با این مردم فقیر سالی در حدود ۱۲۰ میلیون تومان بضرر ایران باشد البته جلوگیری ازاین ضرر باید نتیجه اقدام خود مردم باشد وخیلی خوشوقت شدم که دیشب در روزنامه خواندم که تحریم کالا های انگلستان مورد توجه محافل ملی واقع گردیده است (صحیح است) در این جا تذکر یك مطلب نهایت ضرورت را دارد وآن اینست که تحریم امتعه انگلیس باقطع رابطه سیاسی ویا اقتصادی ایران با آن مملکت بهیچ وجه دلالت براینکه ایران از بلوك غربی دوری جسته ویا به بلوك شرقی نزدیك شده نمی‌باشد (صحیح است) بارها چه در دوره های گذشته وچه دراین دوره مجلس از پشت این کرسی خطابه گفته شده است که ملت ایران با توجه بموقعیت خاصی که ازلحاظ جغرافیائی دارد و این موقعیت در حفظ صلح جهانی بی اندازه مؤثر است خواهان بی‌طرفی کامل میباشد ومصمم است باتمام قوا این بی‌طرفی خود را حفظ نماید ومیتوان گفت که یکی از نتایج بزرك وفواید مهم مبارزهٔ ملت ایران برای ملی نمودن صنایع نفت خود تأمین و حفظ همین بی‌طرفی وصلح جهان بوده است (صحیح است) واگر امروز ملت ایران در اثر رویه نامطلوب که دولت انگلستان پیش

گرفته مجبور بقطع رابطه سیاسی و یا اقتصادی باآن مملکت میشود این پیش آمد صرفاً نتیجه سعی و کوشش ملت ایران برای حفظ و تأمین بی‌طرفی کامل خود می باشد.

مطلب دیگری که میخواستم عرض کنم موضوع مجلس سنا وصحبتهائی است که درجلسه گذشته دراینجا دراین‌خصوص شد . همکار محترم آقای قنات آبادی راجع بمجلس‌سنا مطالبی فرمودندونماینده محترم آقای دکتر سنجابی هم در ضمن بیانات ایشان اظهار عقیده فرمودند که تشکیل مجلس سنا با روح قانون اساسی مغایرت دارد بنده میخواستم دراین قسمت توضیح بدهم که اگر مجلس سنا در راه انجام آمال و آرزوها وخواسته های ملت ایران موانعی تراشیده واین خواسته ها را در کمیسیونهای فراموشی مدفون و یا خواسته های مردم را بقالب های دیگر درآورده است آیا دراین عمل غیرازآنچه از این سازمان انتظار میرفت و برای آن ساخته شده کرده است - ازشیر حمله‌خوش بود و از غزال رم - آقایان محترم درست توجه بفرمائید بعداز ٤٣ سال که ازتاریخ مشروطیت ایران میگذشت آیا زنده کردن این دستگاه قرون وسطائی غیراز این بود که در راه آزادی ملت ایران و تحقق خواسته های مردم یك سد ومانع تازه ای ایجاد کرده باشند. بنده مقدمات پیدایش فکر ایجاد مجلس سنا بعداز تقریباًنیم‌قرن که از عمر مشروطیت ایران میگذشت و مسافرت آقای نوری اسفندیاری بخارجه درقبال این فکر کاری ندارم (شمس قنات آبادی- بفرمائیدبلندتر) بنده نمی گویم که بعداز ٤٣ سال که ازمشروطیت ناقص‌ایران میگذشت تراشیدن یك سد تازه درمقابل ملت ایران یابقول بعضی‌ها ایجاد یك‌ترمز قانونی دیگر در راه اجرای نیات و انجام اراده‌ملت خدای نخواسته بصلاح‌دیدیگران بوده‌است(دکترسنجابی-مکمل‌مجلس‌مؤسسان) بنده نمی گویم در یك کشوری که قانون اساسی آن دم ازحکومت مردم بر مردم میزند وملت ایران را حاکم بر مقدرات خود معرفی می کندداشتن یك مجلس‌دومی که نصف اعضاء آن منتخب مردم نباشند ونصف دیگر آنرا هم بایشت هم اندازی ونقشه کشی‌های حاصله ازانتخابات دودرجهٔ برگزینند دراین دنیای امروز چه صورتی دارد وآنرا بچه چیز میتوان تشبیه نمود - مگر مردم شاهکارهای دکتر مصدق رادر موقع انتخابات مجلس سنا در تهران فراموش کرده اند که اسامی انتخاب شدگان درجه دوم را قبل‌از انجام‌تشریفات انتخابات درجه دوم درپاکت لاك‌ومهرشده گذاشتندوبعدازانجام کار باالنتیجه حاصله عیناً مطابقت داشت شما از یك دستگاهی که بررو ی این‌شالوده های غیرملی قرار گرفته باشد چه انتظاراتی دارید من ایراد آقایان را بمجلس سنا وارد نمی دانم من معتقدم که اگرمجلس سناغیراز آنچه کرده است بکند برخلاف طبیعت وساختمان‌خود وبرخلاف نیت بانیان واحیا کنندگان خود عمل کرده‌است(خسرو قشقائی- صحیح‌است) آنروزی که درانتخابات تهران مردم‌اظهار وجود نمودند ومعلوم شد که نسیم‌فرحبخش جنبش ملی وبیداری مردم‌برای گرفتن‌حق خود وزیدن گرفته‌وآغاز شده است‌مصلحین خیراندیش بفکر ایجاد سدی درمقابل‌اراده ملت افتادند مجلس سنا محصول ونتیجه‌این فکر واندیشه بود آنروزی که دیگر نمی شدباانجام انتخابات‌فرمایشی مجلس‌شورای دولتی درست کرد و خواهی نخواهی نمایندگان مردم درعمارت پارلمان رخنه‌می کردند فکر ایجاد واحیای مجلس سنا هر قدر اصول آن مشمول مرور زمان شده باشد امیدبخش ونجات دهنده بود و فکر اصلاح وتغییر اصل ٤٨ قانون اساسی هم برضایت اطمینان خاطر را بیشتر فراهم می ساخت‌این‌بود که دردنباله احیای‌مجلس سنا تشکیل مجلس مؤسسان قلابی دراردی بهشت ماه ۳۲۸ ضربه آزادی های غیر واقعی و غیر حقیقی ملت ایران که فقط درالفاظ‌وعبارت‌قانون‌برخ‌ملت‌ایران کشیده‌شد وباز هم خواهند کشید وارد گردید شما اصل الحاقی مخدوش وکان لم‌یکن متمم قانون‌اساسی مصوب مجلس مؤسسان‌قلابی سال ۲۸ را بخوانند وبرآزادی های این مردم گریه کنید مجلس سنازائیده این‌روح تجاوزکارانه ایست که هیئت حاکمه فاسد این مملکت نسبت بآزادی های ملت‌ایران وبرای مقهور کردن اراده مردم این سر زمین ازخود بروز داده است

درست کنندگان مجلس سنا بقدری نسبت بملت ایران بی اعتنا و درعمل خود جری بوده اند که در ضمن احیای اصول مشمول مرور زمان شده قانون اساسی ودر عین استنادباین قانون باعجله که برای‌ایجاد این مجلس داشتند ازبعضی ازاصول مسلم قانون اساسی عدول کرده اند شما قانون انتخابات مجلس سنا مصوب سال ۳۲۸ را بگیریدوباقانون اساسی‌تطبیق کنیدخواهید دید چه اصول مسلمی از قانون اساسی را زیرپا گذاشته‌اند اگر نیت ومقصود واقعی آنهائی که قانون اساسی ایران را نوشتند وعمل کردند این بود که‌مجلس سنا را بسرای مملکت لازم‌میدانستند و آنرایك سازمان ضروزی برای سعادت مملکت تشخیص میدادند اگر فقط مقصود از گنجانیدن مواد راجع بمجلس سنادرقانون اساسی‌فقط‌بمنظور رعایت تمایلات‌وملاحظه پادشاه وقت نمی‌بود آیا ممکن بود رجال صدر مشروطیت این قسمت از اصول قانون اساسی را بلااثر وعقیم بگذارندو اجازه دهنددرمدت ٤٣ سال‌این‌اصول‌کهنه‌شده مشمول مرور زمان گردد و اگر منظور تدوین کنندگان قانون اساسی مسکوت گذاردن اصول مربوطه‌بمجلس سنا نبود آیا گنجاندن اصل چهل وهفتم که میگوید «مادام که‌مجلس سنا منعقدنشده فقط‌امور بعد از تصویب مجلس شورای ملی بصحه همایونی موشح‌وبموقع اجرا گذارده‌خواهد شد » موردومصداق میداشت

بنده‌معتقدم‌نمایندگان مجلس‌شورایملی باید کوشش کنندتمام‌قیدوبندهاوزنجیرهائی که بدست وپای‌ملت‌ایران‌زده‌شده پاره‌وشکسته شود - بنده معتقدم باید راه‌را برای‌ترقی‌و تعالی ملت هموار نمود وموانع‌را برداشت وزمینه مساعدی‌برای اصلاحات فراهم‌نمود شما ازهیئت حاکمه پوسیدهٔ این مملکت انتظار اصلاحات‌را نداشته باشید - اساس‌و شالوده‌ای که برتجاوز بحقوق ملت استوار گردیده نمی تواند منشاء اصلاحات حیات بخش بشود - مادام که اراده ملت آزادانه براین ملك حکومت نکند مادام که یك طبقه ممتازه خودرا مالك‌الرقاب این مردم بداند وحق‌وتوبرخواسته‌ها وآمال‌این مردم داشته‌باشد بهرشکل وصورت که این‌سدها وموانع وجود داشته‌باشد این‌مردم روی سعادت ورفاه نخواهندديد (صحیح است) اگرشما طالب‌اصلاحات هستید اگرحقیقتاً مصمم هستید که به‌این مردم خدمت بکنید اگر می‌خواهید این‌لانه‌وآشیانه واین‌خانه عزیزشما که ایران است در ردیف ممالك زنده ومترقی دنیاقدم بردارد بیائید تمام موانعی که درراه حکومت ملی و در راه حکومت مردم برمردم موجود است ازبین بردارید - همه مردم دم‌از اصلاحات میزنند همه انتظاردارند به‌بینندآقای دکترمصدق چه معجزه دراین قسمت میکند ولی کمتر متوجه این‌مطلب اساسی هستیم که تاراه‌و جاده برای اجرای اصلاحات پاك وهموار نشود موفقیت دراین هدف پایدار نخواهد بود - آنروزی‌فکراصلاحات دراین‌مملکت می‌تواند حقیقتاً جامه عمل بپوشد که ملت برمقدرات خود آزادانه حکومت کند - آیاشما تصور می فرمائید آن ملت ایران است که طالب اصلاحات نبوده که وضع‌ما بدینمنوال مانده خیر - چطور ممکن است مردمی نفع‌خودراتشخیص ندهند - اگردر این کشور اصلاحات تابحال خواب و خیال خوشی بیش‌نبوده به این علت‌است که خواسته‌های مردم اراده ملت بر اوضاع حکومت نمی کرده برای این‌است که‌هیئت حاکمه طالب اصلاحات نبوده به‌این جهت است که نفع‌خودرا درپاشیدگی اوضاع‌در فقر وبی‌چیزی مردم‌درجهل وبیسوادی‌افراد جستجو کرده وبازهم میکند وخواهد کرد حق این‌بود که دنباله قیام سی‌ام تیر ماه به‌واژگون کردن این‌وضع غیرعادی کشیده ومنجر میگردید - اگر هزارها وهزارها مردم بیدار ایران در روز سی‌ام تیرماه ۱۳۳۱ بدن‌های خودرابی‌مضایقه سپر تیر های هیئت حاکمه فاسد این مملکت کردند وخواستند که دکتر مصدق مجدداً زمام اموررا دردست گیرد برای این نبود که ایشان درهمان‌اوضاع واحوال ودرهمان محیط تنك وخفه کننده سابق‌مصدر خدمات مهمی بملت ایران گردد - ملت‌ایران خوب می‌داند که تاشالودهٔ‌حکومت برتحمیل‌اراده طبقه ممتازه‌برمردم‌قراردارد فکراصلاحات ازعالم وهم‌وخیال بیرون نخواهدآمد باید کاری کرد که باسم تعدیل خواسته‌ها و آرزوهای مردم سدها وموانعی‌درراه انجام خواسته‌ها واراده ملت وجودنداشته باشد- اگر می‌خواهید که ازبروز انقلاب خونین ملت جلوگیری کنید بیائید این سدهارا بشکنید ودراداره امور عمومی بمملکت‌یك روح نوینی که‌مبتنی براصل مقدس‌حکومت اکثریت واراده واقعی ملت است برقرار سازیم - واقعه سی‌ام تیرماه ونهضت مقدس مردم‌دراین‌روز فصل‌جدیدی درتاریخ‌حیات این‌مردم است مردم این‌مملکت در آنروز به‌هیئت حاکمه اعلام خطر نمودند ونشان دادند که به‌آسانی می‌توانند اراده خود را هروقت لازم‌شود تحمیل نمایند ولی‌باید گفت که اگرلازم گردد باردیگراین اراده خودنمائی کند معلوم‌نیست که‌سرنوشت هیئت حاکمه لجوج‌این‌دفعه‌چه خواهدبود دراین دنیای‌پرآشوب مصلحت‌نیست که‌کارلجاجت هیئت حاکمه ایران درمقابل ملت باردیگر بقدرت نمائی ملت‌منجر گردد ازاین‌جهت‌بر همگی مافوض است که بدون توجه‌بمنافع شخصی وطبقاتی راه را برای برقراری حکومت‌واقعی‌مردم‌برمردم‌وتطبیق‌اصول‌اداره امور مملکت بااوضاع امروز دنیا هموار سازیم - بهترین راه برای تأمین سعادت مردم بزرگترین وثیقه استقلال کشور این است که مقدرات مردم دردست خود مردم گذاشته شود وفکر قیمومت طبقهٔ ممتازه بریك ملت رشید از مخیله هیئت حاکمه خارج شود (احسنت)

(۳- قرائت‌نامه‌مجلس‌سنا راجع به‌تمدیدحکومت‌نظامی)

نایب‌رئیس- لایحه ایست‌از مجلس سناراجع بتمدید حکومت نظامی‌درتهران وحومه‌رسیده‌قرائت‌می‌شود(بشرح‌زیرقرائت‌شد)

ریاست‌محترم‌مجلس شورای‌ملی لایحه اجازه تمدید مقررات حکومت نظامی‌در طهران و حومه برای مدت دوماه ازتاریخ ٥ صبح روز۲۹مهرماه۱۳۳۱ که درجلسه روز شنبه۲٦ مهرماه۱۳۳۱ بتصویب‌مجلس سنارسیده است بضمیمه‌ایفاد می گردد

نایب‌رئیس مجلس‌سناد کترسعیدمالك

نایب‌رئیس- طبع وتوزیع خواهد شدو در جلسه بعد مطرح میشود

(۴- سئوال‌آقای کهبد راجع بعوارض که‌جهت‌جمع آوری‌فقرا گرفته میشود وجواب‌آقای‌وزیر کشور)

نایب‌رئیس- آقایان وزیر کشور و وزیر اقتصادملی برای‌جواب‌سؤالات‌آقایان حاضر هستند. آقای کهبد

کهبد- سؤال‌هائی که از جناب آقای وزیر کشور وآقای وزیر اقتصادملی نمودم درمورد چهار موضوع است(یکی‌از نمایندگان -پنج‌موضوع) بله پنج موضوع یکی ازآنها که خیلی مهم است موضوع جمع آوری‌ونگاهداری فقرای تهران‌است درزمان کابینه مرحوم رزم آراء تصویبنامه برخلاف قانون گذشت‌البته آقایان‌استحضار دارند که‌وضع مالیات و انشای‌آن فقط از وظایف‌مجلس شورای‌ملی و دربعضی‌اوقات از وظایف انجمن های شهر است برای همان شهر(نبوی- وزارت کشور)حالا این تصویبنامه صادر شده و پول‌هائی گرفته‌اند و تصویب نامه هم‌این بود که‌ازهر اتومبیل در ماه دویست ریال‌و ازهر گذرنامه‌ای یك هزارریال گرفته شود بنده کاری ندارم که این پول در این مدت‌چرا گرفته شده ... (یکی از نمایندگان - کم‌است) البته بنده هم‌معتقدم که کم‌است و از هر گذرنامه‌باید دوهزار ریال گرفته میشدند هزارریال‌ولی باید با قانون بگیرند نه برخلاف‌قانون‌البته در آنموقع خلاف قانون های متعددی‌شده این هم‌یکی‌از آنهاست ولی درزمان کابینه جناب آقای دکتر مصدق که خودبنده‌از معتقدین ایشان هستم‌و بایشان‌رأی داده‌ام و باز هم رأی خواهم‌داد (حاج‌سیدجوادی- انشاء الله) می‌بایستی که وزرای ایشان‌توجه باین قسمتها داشته باشند و برخلاف‌قانون عملی صورت نگیرد حق‌بود که وقتی‌آقای وزیر کشور که خودشان استادفلسفه‌هستند و وارد در قوانین توجه میکردند(مهندس غروی- فلسفه باقانون ارتباطی ندارد) که این تصویب نامه خلاف قانون بیاید‌بمجلس مضافاً باینکه خود جناب دکتر مصدق هم بموجب قانون اختیارات حق انشای آن را داشتند (امامی‌اهری- آقایان اعتراض‌دارند که فلسفه با قانون تناسبی‌ندارد) بهرجهت بنده سؤالم از ایشان این بود که چه‌مبلغ ازاین پول گرفته شده است، دخل‌و خرج این کجاست؟.. بطوری که بنده اطلاع دارم دوگزارش راجع باین مورد بوزیر کشورداده شده یکی ازطرف‌آقای هیئت و دیگری ازطرف بازرس دیگری‌و صریحاً در اینمورد گزارشهائی بعرض‌آقای وزیر کشوررسانده اند که این پول گرفته‌شده است‌و بمصرف واقعی آن که‌جمع آوری فقرا باشد نرسیده است‌بنده‌میخواستم‌سئوال کنم که‌چرا برخلاف قانون درزمان‌تصدی ایشان‌این‌پول گرفته شده است‌وچرا‌بمصرف واقعی خود نرسیده است وحیف‌و میل‌می شده ؟ این سؤال اول‌بنده‌است تابعد‌برسیم بسؤال های بعدی

فرزانه- جمع آوری فقرا که فایده ندارد باید ایجاد کار کرد

نایب رئیس- آقای‌وزیر کشور

وزیر کشور - اظهار لطف‌یابی - لطفی که جناب آقای کهبدبه‌بنده کردند (مهندس غروی- هردو بود آقا) بلی بنده هم هر دورا عرض کردم درهرصورت‌تشکر میکنم‌ولی خیال‌میکنم برای‌ایشان‌درخصوص آنچه که برطبق تصویبنامه در ۱۳۲۹ چنانکه‌خودشان‌اشاره فرمودند گرفته‌میشود شاید لفظ کمی‌شدید باشد مطلب اینست که که مالیات نگرفته اندعوارض است‌وسوابق نشان‌میدهد که‌دراین‌چهل‌وهفت‌سال‌مشروطیت شاید ده‌هامورد موجودباشد که‌عوارض گرفته شده(نبوی -صدها) بنده محتاط هستم‌برای اینکه از سؤال دوم ایشان‌می ترسم ده ها مورد پیش‌آمده است که عوارض وصول کرده انه وهمچنان میکنندراجع بآنچه که در آن‌تصویب‌نامه ذکرشده‌است‌وتاکنون وصول شده بنده باید این نکته‌را هم‌بعرض مجلس مقدس ملی برسانم که این عوارض بوسیله یك بنگاه تعاون عمومی خارج از ادارات و دستگاهها و سازمانهای دولتی گرفته میشود وبمصرف میرسد وزارت‌کشور هیچگونه مداخله ای در این کارندارد‌فقط شهرداری یك‌نوع نظارتی در این‌عوارض و مصارف آن میکند و مطابق سؤالی که بنده ازشهرداری تهران کرده ام‌اطلاعاتی از آنجا رسیده‌است که‌مجموع آن‌حکایت میکند که آنچه گرفته شده نسبتاً و شاید کمتر موردی‌داشته‌باشیم که‌عوارض گرفتنش باین اندازه توجه باشد و مصارفش‌هم‌باین اندازه مورد احتیاج و نیازمندی‌عامه مردم باشد شهردادی گزارش میدهد که بنگاه تعاون که‌ذکر شده است کارهای‌متعدد و متنوعی کرده و نتایجی‌هم این اقدامات ببار آورده که بنده‌تصورنمیکنم رویهمرفته بدنبوده است‌مبارزه با فقرو بیکاری‌وجمع- آوری مستمندان بی سرپرست جمع‌آوری بیکاران و تهیه‌کار برای آنها، جمع- آوری عجزه که قادر بکار نیستند تعلیم و تربیت اینها و وارد کردن اینها بانجام فرائض دینی و تهیه جا و مکان مناسب برای نگاهداری بینوایان وتمرکز آنها در نقاط مناسب (مهندس غروی- این اساس‌نامه آنجاست آقا ؟) خیرآقا این گزارشی است که از شهرداری رسیده (کهبد - دلیلش‌فقرائی هستند که درخیابان ها هستند) جناب آقای کهبد ، یاایهاالناس اتم الفقراء ، فقیربسیار است ودراین کشور کشته ازبس که فزون‌است کفن نتوان کرد مظالمی شده‌است سازمانهای غلطی کارهای غلط کرده‌اند وفقرو بیچارگی بوجودآمده است آقا اگرانتظار داشته باشند که بنگاه تعاون که جنابعالی با مبدء بلکه با مبادیش مخالفت می کنید تمام گدایان‌راجمع آوری کند وبساط مستمندان را برچیند وغنیشان بکند این‌مقدور نیست اینرا باید حضورتان عرض کنم مسلم اینست که عدالت اجتماعی که منظورنظرهمگان دراین کشوراست وچه درقرآن کریم‌وچه در کتب اخلاق‌وچه درتعلیم وتربیت وتمدن ماهمه منظور نظر بوده وامروزهم منظورنظر این‌ملت هست بنحوی که شاید در اشعار و ادبیات و کتب تغزلی خودمان وغزلیات خودمان هم اشاره باین‌امرمی کنیم‌ولی‌تأمینش وایجاداداره‌اش یك وسائلی‌لازم‌دارد شایداینهم درجمع‌آن وسائل کلی یك‌وسیله‌ای باشد که شایدبیش ازآنچه که حالا موردلطف جنابعالی قرار گرفته است درخور لطف بوده ، بهرحال نگاهداری دیوانگان‌و کسانی که مشاعرآنها مختل‌بوده است نگاه داری وجمع آوری اطفال‌بی‌سرپرست‌وبی‌پدرومادر وتهیه‌وسایل زندگی برای‌آنها ، این‌نوع کارها که‌بنده ازذکر وشرحش برای اینکه اتلاف وقت نکرده باشم خود داری می کنم البته این گزارشی که اداره شهرداری داده است و عرض کردم برحسب نظارتی است که در این‌امر می کند یك جدولی همراه دارد که تصورمی کنم قرائت‌آن جدول موجب‌ملالت خاطرآقایان را فراهم کند وآن جدول را تقدیم مقام ریاست می کنم وممکن است که آقای کهبد هنگام‌فراغ‌بال‌بآن جدول‌رجوع بفرمایند واگرتصور میفرمایند ویا در نظر دارند که اینکار اساس‌قانون صحیحی ندارد وباید تعطیل شودواین عوارضی که گرفته می‌شود نابجاست استدعا می کنم آنرا هم دراینجا روشن‌بفرمایند والبته وزارت کشور وشهرداری مجری اوامرآقایان است

نبوی - عوارض ، پارلازمی است

نایب‌رئیس -آقای کهبد توضیحی دارید مختصر بفرمائید

کهبد - وقت مجلس را نمیخواستم زیادتلف کنم. فرمایشات جناب‌آقای وزیر کشور با اینکه همانطوری که خودشان فرمودند ایشان استاد فلسفه هستند و بنده هم‌ناطق‌خوبی نیستم وشاید درمقابل‌ایشان بتوانم‌آنطور که بایدوشاید عرایضم‌راعرض کنم ولی فرمایشات ایشان‌قانع کننده نبود اگرسابقه امروعرایض بنده موردتوجه‌قرار گرفته بود این‌جواب بنده نبود بنده عرض کردم که یك مالیات وعوارضی وضع شده است‌اینرا بایدجنبه قانونی‌بآن بدهند واگر هم کم‌است زیادترش کنند هیچ‌مانعی‌ندارد کسی که میخواهد سواراتومبیل شودبجای ۲۰تومان ۲۰۰ تومان بدهدبنده هم یکی ازآنهاخواهم‌بودولی‌موضوع درجمع‌آوری ونگاه‌داری فقرا وخرج صحیح‌آن بود با اینکه خودجنابعالی شایداستحضار داشته باشیدآقای هیئت‌ویکی ازبازرسهای‌وزارت کشوربجنابعالی گزارش داده‌اند که این‌پول بمصرف راحتی‌وحقیقش نمیرسد نمیبایستی بنده اینطور جواب بدهید ، بنده میخواهم توجه جنابعالی‌را جلب کنم که این‌پول گرفته می‌شود برای مصرفی است که گمان میکنم هیچیك از آقایان مخالف نباشند ویا هیچ ایرانی مخالف نباشد که مردم پول بدهند برای‌جمع آوری فقراعمه موافقند ولی‌بنده فقرانباید درش حیف ومیل‌بشود وازطرفی هم‌بطوریکه‌آقایان ملاحظه فرمودید این‌پول کم است‌وبنظر تان کم‌می‌آید ، این‌پول کم است‌وبنظرتان کم میآید . این عیوب قانونی دارد که بعقیده‌بنده داردبه باید بیایند لایحه بیاورند وحالا که آقا دکترمصدق اختیارقانونی دارند ومی‌توانند انشاء قانون بکنندهمانطوریکه عرض کردم بنظرتان‌میآیداضافه کنید وآن‌مؤسسه تعاون‌هم فرض بفرمائید که‌یك مردمانی‌باشند که اینکاره‌نباشند یك‌دستگاه دیگری‌ترتیب بدهید که ازآن‌استفاده بشودیعنی پولی گرفته می‌شودآنچه که فقیرحقیقی ومستمند واقعی‌است وآنچه عاجزاست اینها جمع نگاه‌داری‌شوند -آقایان ملاحظه‌فرموده در هرخیابان درهر گوشه و کنار مردم مستمند وفقیر، شاید یکعده‌ای هم‌باشند فقرا وشاید هم‌همان دستگاه ها یك عده‌ای را درست می کنند وابزار کسب خودش قرارمی‌دهند وانواع مختلف یك چیزی مردم می گیرند واسباب زحمت هم‌فراهم کنند. من‌منظورم‌ازاین سؤال‌ازجناب‌آقای وزیر کشور این بود که اولااین را صورت قانونی بدهند ثانیاً وسایلی ایجاد بفرمایند که این‌پول حیف و میل نشود و بمصرف حقیقی خودش برسدواگرهم کم است‌ملاحظه کنند بنده هم‌یکی از آنها خواهم بود اگرخواستم سواراتومبیل شوم بجای ۰ تومان ماهی‌دویست‌تومان خواهم‌داداشکال ندارد ولی‌بشرط‌اینکه همانطوریکه خدمت جنابعالی گزارش داده‌اند حیف‌ومیل نشود گزارش باآداده‌اند که بیش‌ازصدی پنج این‌پول بمصرف خودش نرسیده وحیف میل‌شده است واین را بنده میخواستم آقا تحقیق کنید اگر گزارش‌رسیده است‌جواب لطف کنید و اگر نرسیده است مطالبه کنید و یك سر و صورت بدهید که فقرا بوضع آبرومندی جمع آوری‌شوند وآنها که‌عجزه هستند ازشان نگاهداری شود این‌عرض بنده بود که‌خیانت نمی کنم این‌یك‌مطلب نامعقولی باشد بنده‌طرح کرده‌باشم‌علی‌ای‌حال تقاضامیکنم که بعرض بنده توجه‌بفرمایند که‌این پول‌ا بین‌نرودوصورت‌قانونی‌این کارراهم‌درست کنند

وزیر کشور- دو کلمه خواستم‌عرض کنم که‌گزارشی که ایشان‌اشاره میفرمایند ازطرف‌آقای‌هیئت‌رسیده ایشان فرماندار کرمان‌بودند ودرآنجا مدتی‌اقامت داشتند گزارشی فرستاده‌اند که‌آن گزارش‌هم بنده‌رسیده‌است وخوانده امودستوررسید که آنراهم‌داده‌امولی قسمت اعظم این‌عوارض درتهران وصول میشود ومصرف عمده‌آنهم درتهران‌است که‌آنجاراهم‌بنده‌دستورداده‌ام رسیدگی‌بکنند .

مجله ای بدست من رسید و بنده در آن مجله دیدم که بهر کارگر امریکائی یك دانه یخچال برقی می‌دهند ولی چه جور بهش میدهند و نیم دلار هر هفته ازمزد او کسر می کنند در نتیجه یك میلیون وششصد و چند هزار نفر در کارخانجات یخچال سازی بکار مشغول هستند یعنی همینطور که تولید می شود خودشان هم مصرف میکنند این است که کار برای همه هست در آنجا مسلماً این هرج ومرج‌ها نیست باید کار ایجاد کرد برای مردم و ایجاد کار هم باید درسایه امنیت باشد و بدون امنیت نمی‌شود بهیچ کاری دست زد بنده بعرایضم خاتمه می‌دهم وازجناب آقای وزیر کشور تمنی میکنم بعرایض من توجه کنند قبل از اینکه هر اتفاقی رخ بدهد با تمام قوا جلوی آن اتفاق را بگیرند خودشان که حالا تصدیق کردند که باید توجه بامر امنیت بکنند این را درست بکنند تا کارهای تولیدی درست بشود تا امنیت نباشد کسی دنبال کار تولیدی نمیرود این را بطور قطع بدانید حالا می خواهید توجه بکنید می خواهید توجه نکنید(حاج سید جوادی - آقای وزیر کشور فقط توجه بفرمائید کفایت میکند) بنده دوسؤال دیگر دارم که مفصل است

نایب رئیس- آقای کهبد دو سؤال دیگر هم که دارید بفرمائید که یك جا جواب بدهند

کهبد- آن دو سؤال بنده مفصل است

نایب رئیس- آقای وزیر کشور

وزیر کشور- جناب آقای کهبد چهار سؤال دیگر داشتند و بنده انتظار داشتم که اقلا باختصار سؤال ها را بفرمایند که بنده جواب بدهم

نایب رئیس- جنابعالی جواب این سؤال را بفرمائید راجع به سؤالات آقای کهبد مجلس خودش باید نظر بدهد

وزیر کشور- اوضاع زمان جنك بر آقایان معلوم است و بنده چیزی عرض نمی کنم قبل از جنك هم اقداماتی شد و کارخانجاتی وارد ایران شد دراوقاتی که جنك بود استفاده هائی البته صاحبان کارخانه به سبب اینکه قیمت امتعه آنها و اجناس آنها بالا رفته بود کرده بودند وکارخانجات آنها رونق و ترتیب صحیحی از نظر داخلی و دستگاه انتفاعی داشت وقتی که جنك خاتمه یافت و حالت عادی اعاده شد تقلیلی البته درعواید بعضی از صاحبان کارخانجات پیش آمد بایداین نکته را هم منصفانه بگویم چون بنده قاعده ام این است که سعی کنم همیشه حقیقت را اینجا بگویم یك قدری اوضاع مشوش و مضطرب زمان هم اقتضا کرد که گذشته ازتقلیل عواید یك یأس برای صاحبان کارخانجات بوجود بیاید و بعضی از آنها درصدد افتادند که کارخانجات خودشا را جمع آوری بکنند و البته عرض کنم بعضی از آنها نه همه آنها وعلاقه ای را که قبلا نسبت بکارخانه داشتند دیگر ابراز نکردند دولت وقتی متوجه شد...

مهندس رضوی- آقای وزیر کشور صراحة بفرمایند که میلیونها ارز از این مملکت بردند دربانك‌های خارجی گذاشتند خودشان هم رفتند اروپا صراحة بفرمائید مردم روشن بشوند حاجی علینقی کاشانی کجا است ؟ در هامبورك میلیونها دلار ولیره را خوابانده خودش هم رویش نشسته است وامثال آنها زیادند) (دکتر کیان - خلاف آئین نامه است مذاکرات دونفری) (زنك رئیس)

وزیر کشور - دولت سعی کرد که حتی المقدور بکمك صاحبان کارخانه بیاید برای اداره امور معاش کارگران ونظارتی دربعضی کارخانجات برقرار کرد که درنتیجه هزینه‌های غیرضروری را تقلیل بدهند وبحران مرتفع بشود برای حمایت ازصنایع داخلی چنانکه خاطر مبارك آقایان استحضار دارد سهمیه‌ای در قانون تجارت قائل شد که آن سهمیه کمکی بود البته تا آن اندازه که زیان وضرر وزحمتی برای کسانیکه محتاج امتعه خارجی هستند ایجاد نکند سهمیه که یك اندازه تقلیلی بورود کالاهای خارجی بکشور بدهد و البته در نظر هست که درسهمیه اینکه برای سال آینده معین می‌شود که جناب آقای وزیر اقتصاد ملی فرمودند که حالا مطالعه آن شروع شده است درنظر گرفته شده است بصورتی این سهمیه معین بشود که بیش از پیش کالاها وامتعه داخلی تقویت بشود اما دولت بهمین نظارت و کمکهای مختصر قناعت نکرد بلکه کمکهای مادی هم کرده است که از آنجمله کمکی است که اخیراً به مبلغ پانصد هزار ریال بکارخانه سمنان کرده است که براثر این مساعدت کارخانه فعلا روبراه است وچرخ و دستگاهش بخوبی میگردد و راجع بکارخانجات اصفهان هم بایدعرض کنم که مساعدتهائی ازطرف دولت شده است وسازمان برنامه نظارت می کند درکار آنجا کمك‌های مادی وفنی کرده واوضاع کارخانه‌جات اصفهان اگر مثل اوضاع قبل از جنك یا اوقات جنك نیست مسلماً آنقدرها هم که موجب وحشت واضطراب باشد نیست اخیراً ازطرف وزارت اقتصاد ملی وسازمان برنامه ووزارت کار اقداماتی شده است که طرحی برای تشکیل هیئتی بنام هیئت نظارت صنعتی تهیه شده است ودر هیئت وزیران هم مطرح شده و مورد تصویب هم قرار گرفته است وامید - واریم که این طرح از بحران کارخانه‌جات جلوگیری بکند و موجب حفظ انتظام کارخانجات بشود بنده بایدبعد از آنکه این مطالب را راجع باوضاع کارخانجات و کمك‌هائی که دولت کرده است با تمام مضیقه وعسرت مالی که فعلا بدان مبتلا است معذلك این نکته را هم بایدبعرض برسانم که علت این شکایتیکه شده است یا حکایتیکه ازطرف جناب آقای کهبد شد برای کارخانجات دوسه علت هم درمیان است که تند کارش را فقط بنده تصور میکنم کافی باشد یکی این است که مسلماً در کارخانجات هم مانند بسیاری ازسازمانها و دستگاههای دیگر بدبختانه تحریکاتی وجود دارد وکارشکنیهائی می‌شود که این تحریك وکارشکنی مسلماً در زمینه یك نقشه سنجیده ایست که برای تضعیف محصولات و بنیه اقتصادی مملکت ما است (اخگر- محرکین را تنبیه بفرمائید) یك مسئله دیگرهم این است که جناب آقای مهندس رضوی ضمن بیانشان بآن اشاره کردند که بعضی ازصاحبان کارخانه جات بسیار مادی هستند بدبختانه فکر مصلحت عمومی وملی را نمی کنند منافعی در اوقاتی برده‌اند حالا که لازم است بیایند بآن میزان منفعت نبرند ومنفعت را کم کنند واگرضرورت پیش آمد شاید ازمنفعت هم صرفنظر بکنند بدبختانه باین نکته بسیار مهم اخلاقی واجتماعی و در حقیقت بوظیفه ملی خودتوجه کافی ندارند اخیراً هم ازطرف دولت اقداماتی شده است که آن کارخانجاتی که در گمرك سالها مانده‌اند وبرای مرخص کردن آنها وبکارواداشتن آنها موانعی هست باوضع تصویب نامه‌هائی تسهیل کنند که بلکه این کارخانجات از گمرك خارج بشود و کمکی بکند باقتصادیات ماوهمانطوری که اشاره فرمودند جناب آقای کهبد راجع بکارخانجات قند و سایر کارخانجات هم از این حیث مساعدتی بشود راجع بکارخانه جات قند هم که فرمودند بایدعرض کنم مطابق اطلاعی که ازجناب آقای وزیر اقتصاد ملی کسب کرده‌ام الان بیش ازنصف مصرف مورد احتیاج ما از محصول داخلی ما است برای اینکه بین ۱۳۰ و ۱۵۰ هزار تن در سال مصرف قند ماست وحالا کارخانجات ما هشتاد هزار تن درسال(کهبد - هفتادهزار تن) هشتاد هزارتن درسال بموجب اطلاعی که سازمان برنامه و جناب آقای وزیر اقتصاد ملی داده‌اند قند بوجود می آید وباتمام عسرتی که ازنظر ارز ومضیقه مالی دولت داشته است دو کارخانه سفارش داده است واعلان مناقصه دو کارخانه دیگرهم منتشر می‌شود وازاین مطالب که بگذریم بسیاری ازفرمایش آقای کهبد ارتباط پیدا می کند بااوضاع سمنان عرض کردم که آشوبگرانی هستند که درنظر دارند ازهروضع وحال وازهر پیش آمدی دراین کشور استفاده کنند وبا کمال تأسف سمنان کارخانه‌اش ۱۲۰۰ کارگر دارد واز چهارماه پیش آثار تشویش واضطرابی در اوضاع کارخانه پیدا شد که مسلماً دستهائی درکار بود که کار آنجارا بهم بزنند و وضع آنجارا بنابسامانی بکشانند وبدبختانه تاحدی هم دردوماه پیش توفیق حاصل کردند ولی ازآن جائی که اکثریت ملت و قاطبه مردم جمهور ناس مخالف این دسته اخلالگر وآشوب گرهستند خودشان بامساعدت قوای انتظامی رفع این مردمان بدکار را کردند وچند تن ازآنها که بتلگرافخانه رفته بودند وآنجارا اشغال کرده بودند و عدم انتظامی فراهم کرده بودند وقتی ازآنجا رانده شدند وارد کارخانه شدند وچون بیم آن میرفت که در کارخانه موجب خرابکاری بشوند قوای انتظامی درصدد برآمد که آنهارا ازآنجا خارج کند و متأسفانه هنگامی که دستور اخراج آنها داده شد آنها استعمال اسلحه سردو گرم کردند وباچوب وسنك حمله بقوای انتظامی کردند وبر اثر برخوردی که بین قوای انتظامی واین دسته پیش آمد پنج تن مقتول شدند وچهارتن مجروح وبعد ازاین که مسببین ومحرکین آن بازداشت شدند اوضاع آنجا بکلی آرامش یافته وکارخانه حالا کارمیکند وکارگران بادلگرمی مشغول کارند وچون کار کارگران ازجهت مزدی که میگیرند ووجود این کارخانه در شهر سمنان موجب آبادی وموجب رواج کسب و فروش بازرگانان آنجااست سبب شده است که بازرگانان هم بطورغیر مستقیم از اداره آن کارخانه وبکارافتادنش استفاده کنند (کهبد - بفرمائید با اخلالگران چه کردید؟) چندتن ازآنهارا عرض کردم ترقیف کردند وتسلیم بدادسرا کردند و مشغول محاکمه هستند (صحیح است) (عامری - ولی مسببین و محرکین باقی هستند)

نایب رئیس- آقای کهبد توضیحی ندارید؟

کهبد- چون آقایان خسته هستند فعلا عرضی ندارم

(۸- تعیین موقع ودستور جلسه بعد - ختم جلسه)

نایب رئیس - بااجازه آقایان جلسه راختم می کنیم جلسه آینده روز پنجشنبه اول آبان سه ساعت قبل ازظهر خواهد بود دستور طرح لایحه حکومت نظامی وطرح قانونی پیشنهادی اخیر

(مجلس یکساعت بعداز ظهر ختم شد)

نایب رئیس مجلس شورای ملی -

محمد ذوالفقاری